

at her spiller en Mængde Forhold ind, som er ganske uberegnelige; bortset fra den egentlige Spekulation, bortset fra skjult og aaben Statsstøtte, bortset fra dumping-Politik, bortset fra Beskatning af Eksport af uundværlige Raastoffer for at indvinde det mest mulige af, hvad man har tilsat i Krigen, bortset fra alt dette kunde der nævnes Snese af andre Forhold, som simpelt hen er uberegnelige, og som derfor gør det nødvendigt, at man træffer sine Bestemmelser i Henseende til Produktion og Salg fra Tilfælde til Tilfælde. Det eneste, man kan sige, og efter min Opfattelse sige med fuldstændig Vished, er, at Markedet i det lange Løb indtil videre vil gaa tilbage.

Men hvis jeg ser rigtigt herpaa, er det ingenlunde sikkert, at man ikke kunde komme til at staa overfor det, at Arbejderne selv ikke ønskede en Indskrænkning som Arbejdstidens Begrænsning til 8 Timer. Jeg siger ikke dette for at motivere mit Standpunkt, thi det er motiveret, ogsaa uden dette Hensyn, med fuldkommen Sikkerhed; men jeg siger: udelukket er det paa ingen mulig Maade. Lad os gribe ned i det praktiske Liv og tage et eller andet Eksempel op. Tusinder af Mennesker har i dette Øjeblik ikke Raad til at lade deres Bøger indbinde. Det maa naturligvis virke paa Bogbinderfaget, og det virker paa Bogbinderfaget. Det var ikke utænkeligt, at man i det Fag vilde se en Dobbeltbevægelse, at f. Eks. et eller andet Firma koncentrerede sig med udviklet Teknik, saaledes at det var i Stand til at modtage de Ordre, der gik ud paa de Massearbejder, der blev tilbage; og at der i alle de andre Forretninger, eller dog de allerfleste af de andre Forretninger, fandt en Tilbagegang Sted, saaledes at en Række Mestre foretrak i Stedet for at betale de høje Arbejds lønninger, de maaske ikke kan udrede, at danne sig en snæver Kundekreds, som de var i Stand til at betjene, undertiden maaske alene, undertiden maaske ved et Par Dreng, til andre Tider med en enkelt Svend, for paa den Maade at klare sig.

Hvis en saadan Udvikling fandt Sted i noget Omfang — og jeg tror, den allerede er begyndt i det Fag, jeg her nævner —, vilde Følgen blive, at der fandt en Tilbage-dannelse Sted i Faget, saaledes som den altid maa finde Sted, naar Markedet viger; thi ligesom det er fra Markedet, Impulsen udgaar, naar der sker Fremskridt i Teknikken, lige saa sikkert er det, at viger Markedet tilbage, betyder det en teknisk Tilbagedannelse og dermed en økonomisk Tilbagedannelse og en social Tilbagedan-

nelse, en Tilbagedannelse paa alle de Punkter, hvor der tidligere ved det stigende Marked var Fremskridt. Nu sætter jeg, det bliver saadan — og det ærede Medlem vil ikke kunne sige, at det er rene Fantasi-fostre, jeg fremstiller, for det ærede Medlem er dog nødt til at indrømme, at en Bevægelse i denne Retning er begyndt netop i dette Fag —, vilde saa det ærede Medlem anse det for ganske usandsynligt, at det kunde komme dertil, at Svendene sagde: Vi ønsker ikke en Lovfæstelse af 8 Timers Dagen, vi ønsker, at der skal være fuldstændig frit jeu, at vi skal have Lov til at arbejde, saa længe vi har Lyst? Det ærede Medlem maa erindre, at Arbejdet under disse Forhold, hvor man mere vender tilbage mod det patriarkalske, ogsaa uden Vanskelighed vil kunne vare længere Tid end det intensive Maskinarbejde, hvor Maskinen jo er Pисken, der holder ens hele Væsen oppe i en spændt Tilstand, som kræver en kortere Arbejdstid.

Det ærede Medlem afviste med en Begrundelse, der ikke var stærkere end saa mange andre i det ærede Medlems Foredrag, Konkurrencen fra Østen. Herhjemme, sagde det ærede Medlem, har vi kun indført lidt derfra, og han nævnte et ganske lille Tal. Men det ærede Medlem, der ingenlunde er nogen ubegavet Mand, behøver bare at bruge den Begavelse, Vorherre har givet ham, for at kunne sige sig selv, at denne Statistik viser dog ikke alt, hvad der indføres hertil fra Østen. En Masse Varer derfra faar vi over England og andre Steder fra, og i Statistikken opføres de da som stammende fra disse Lande. Hvis man vil se, hvad vi kan risikere, skal man ikke hæfte sig ved et enkelt Land og navnlig ikke ved et lille Land og se, hvad der indføres dertil fra Østen. Man skal sætte sig ind i Japans Statistik og se efter dér. Og det vil man meget let kunne gøre. Det ærede Medlem faar nemlig i Morgen en Betænkning fra den udenrigske Kommission, og deri findes der en temmelig righoldig japansk Statistik. Jeg skal foregribe Begivenhedernes Gang lidt og nævne et Par Tal. Eksporten af japanske Produkter var i 1904 — jeg nævner kun Millionerne — 315 Mill. Yen. En Yen er 192 Ø., man kan altsaa godt sige en Dobbeltkrone. Men i 1913 var det 629 Millioner, altsaa det dobbelte, og i 1918 var det 1 931 Mill. Yen. Det er altsaa nogle ganske kraftige Spring, og saadan er det helt igennem, som det ærede Medlem let vil kunne se, naar han gennemser denne Statistik, der antagelig vil være til hans Raadighed i Morgen. Og det ærede Medlem vil endnu